

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
ДВНЗ «УжНУ», ректор
проф. Володимир СМОЛАНКА
19.04 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для вступників на навчання для здобуття ОС магістр
за спеціальністю 231 Соціальна робота
(на основі здобутого освітнього ступеня «бакалавр,
освітнього ступеня «магістр»,
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»)

РОЗРОБЛЕНО

Фаховою атестаційною комісією
зі спеціальності 231 Соціальна робота

Голова комісії А. Попович Анна ПОПОВИЧ

Ужгород – 2024

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні відомості. Програма складена відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки фахівців за спеціальністю 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота». Фахове вступне випробування проводиться у формі усного іспиту.

Мета вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, необхідних для опанування обов'язкових і вибіркового компоненту за освітньою програмою підготовки фахівця із соціальної роботи за спеціальністю 231 Соціальна робота (освітнього ступеня «магістр»).

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених ОПП та навчальним планом підготовки магістрів, абітурієнти повинні мати перший (бакалаврський) рівень вищої освіти та здібності для набуття фахових компетентностей в галузі знань 23 Соціальна робота. Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Відбір навчальних дисциплін і переліку тем програми узгоджений з основними характеристиками освітньої програми «Соціальна робота» освітнього ступеня «магістр» (об'єкти вивчення, цілі навчання, теоретичний зміст). У такий спосіб до переліку включений навчальний матеріал, який є базовим для опанування магістерської програми. Він інтегрований у три модулі («Політико-правове забезпечення соціальної роботи», «Теорія і методологія соціальної роботи», «Організаційно-управлінська та проєктна діяльність»), що відображає спрямованість професійної підготовки магістрів та забезпечує оптимальний розподіл тем у структурі екзаменаційних білетів.

2. ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

Програма іспиту охоплює тематику наступних навчальних дисциплін:

1. Соціальна політика.
2. Правове регулювання соціальної роботи.
3. Теорія соціальної роботи.
4. Методи соціальної роботи.
5. Методи та організація соціальних досліджень.
6. Соціальне проєктування.
7. Менеджмент соціальної роботи.

3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

Модуль 1. Політико-правове забезпечення соціальної роботи

Соціальна політика

Сутність та теоретичні засади соціальної політики. Зміст і мета соціальної політики. Зв'язок соціальної політики з іншими науковими дисциплінами та сферами діяльності. Завдання соціальної політики. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Громадянське суспільство та розвиток соціальної політики. Роль і місце держави в реалізації соціальної політики. Інструменти соціальної політики. Складові соціальної політики. Конституція як юридична основа соціальної політики. Правове забезпечення соціальної політики та розбудова системи її реалізації. Організаційно-правова структура

соціальної політики. Критерії та характеристики соціальної політики. Міністерство соціальної політики України як провідний орган у системі соціальної політики держави. Органи місцевої влади та місцевого самоврядування, які причетні до реалізації соціальної політики.

Ринок праці та його регулювання в Україні. Ринок праці як наукова категорія. Становлення ринку праці в Україні. Робоча сила, її показники та методи визначення. Зайнятість населення. Попит на робочі місця. Трудова активність. Трудова мобільність. Рівень трудової мобільності. Міграція робочої сили та її вплив на ринок праці. Зайнятість населення і реалізація трудової активності населення. Види зайнятості. Рівень зайнятості. Безробіття, його види та форми. Ситуація на ринку праці України. Шляхи зниження безробіття.

Бідність і шляхи її подолання Бідність як соціально-економічне явище. Рівні бідності в різних країнах. Поширення бідності в Україні. Психологічне несприйняття економічної нерівності. Критерії визначення бідності. Показники бідності. Групи ризику за критерієм бідності. Поняття мінімального споживчого бюджету. Прожитковий мінімум. Мінімальний споживчий кошик. Система державних соціальних стандартів. Шляхи подолання бідності, економічний розвиток, права та соціальні гарантії, перерозподіл доходів.

Демографічна політика як складова частина соціальної політики. Демографічні чинники соціальної політики на сучасному етапі. Демографічна ситуація у світі і її вплив на соціальне становище громадян у різних країнах. Міграція населення як наслідок демографічних, соціально-економічних і політичних процесів у світі. Легальна і нелегальна міграція. Біженці. Проблеми, які створюють мігранти для місцевого населення. Проблеми, які виникають у мігрантів і шляхи їх вирішення. Міграція – глобальна проблема сучасності проблема. Припинення природного приросту населення у розвинутих країнах. Старіння націй і проблеми, що стали наслідком старіння населення. Соціальна політика України щодо збільшення народжуваності.

Сучасні тенденції та виклики соціальної політики в Україні. Основні засади організації соціального страхування в Україні. Сучасний стан і проблеми пенсійної системи України. Мета, напрями і завдання пенсійної реформи. Соціально вразливі категорії населення як пріоритетний напрям соціальної політики. Соціальна політика щодо осіб з інвалідністю. Реагування соціальної політики на домашнє насильство. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Державна політика соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб. Надання соціальних послуг в умовах війни. Цифровізація соціальних послуг.

Правове регулювання соціальної роботи

Поняття джерел права та їх класифікація. Тлумачення та ознаки джерел права: формальна визначеність; загальнообов'язковість; загальновідомість; внутрішня структурованість. Класифікація джерел права за різними підставами: 1) сферою дії; 2) національною належністю; 3) формою акта; 4) правотворчим органом; 5) видом суспільних відносин, які вони регулюють. Ієрархія джерел права, зумовлена їх юридичною силою. Закони та підзаконні нормативні акти як джерела правового регулювання соціальної роботи. Дія нормативних актів у часі, у просторі й за колом осіб. Єдність і диференціація правового регламентування соціальної роботи.

Регулювання суспільних відносин у сфері соціальної роботи законами та підзаконними нормативними актами. Право на соціальний захист, гарантоване Конституцією України (ст. 46). Закріплення організаційно-правових засад соціальної роботи у базовому Законі України «Про соціальні послуги» та спеціальних законах щодо соціальної роботи з особами, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Регулювання соціальної роботи підзаконними нормативно-правовими актами. Укази та розпорядження Президента України. Нормативні акти уряду та органів центрального управління: постанови Кабінету Міністрів України; акти Мінсоцполітики та інших відомств. Акти органів місцевого самоврядування. Відомчі акти у сфері соціальної роботи.

Механізми правового регулювання діяльності надавачів соціальних послуг. Встановлення єдиних вимог до надавачів соціальних послуг незалежно від форми власності та господарювання згідно постанови КМУ «Критерії діяльності надавачів соціальних» (2020). Загальні та спеціальні критерії діяльності надавачів соціальних послуг. Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг: розділи та особливості формування згідно Закону України «Про соціальні послуги» (2019 р.). Регулювання діяльності соціальних закладів, служб, установ відповідними положеннями. Повноваження та кваліфікаційні вимоги до працівників, що здійснюють соціальну роботу (соціального менеджера, фахівця із соціальної роботи, соціального працівника, соціального робітника).

Правове регулювання надання соціальних послуг. Основні засади, цілі і принципи надання соціальних послуг згідно Закону України «Про соціальні послуги» (2019 р.). Суб'єкти системи надання соціальних послуг. Уповноважені органи системи надання соціальних послуг. Повноваження Міністерства соціальної політики як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення. Повноваження обласних та районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад. Застосування суб'єктами системи надання соціальних послуг «Класифікатора соціальних послуг» (2020). Регламентування прав і обов'язків отримувачів соціальних послуг та їх надавачів у процесі надання соціальних послуг (ЗУ «Про соціальні послуги»).

Кваліфікація і процесуальне оформлення складної життєвої обставини (СЖО). Поняття і види СЖО. Кваліфікація СЖО у нормативно-правових документах. Виявлення, реєстрація та перевірка СЖО, її процесуальне оформлення і прийняття рішень. Оцінювання потреб у соціальних послугах. Документування результатів оцінки СЖО (акт оцінки потреб сім'ї/особи, висновок оцінки потреб сім'ї). Призначення державних стандартів надання соціальних послуг. Процедура надання соціальних послуг згідно державних стандартів (підстави; рішення про надання соціальної послуги, відмову та припинення; визначення індивідуальних потреб; складання індивідуального плану; укладення договору; зміст соціальної послуги).

Модуль 2. Теорія і методологія соціальної роботи

Теорія соціальної роботи

Практика соціальної роботи в різних моделях теоретичного обґрунтування. Соціальні «поля» діяльності та сучасні підходи до класифікації теорій та моделей соціальної роботи. Основне спрямування соціологічно орієнтованих теорій і моделей. Наголос на психологічних та емоційних факторах як спільна основа психологічних моделей соціальної роботи. Врахування психологічних і соціальних чинників виникнення СЖО клієнтів у комплексно орієнтованих теоріях і моделях. Напрями сучасної теорії та практики соціальної роботи: підхід, орієнтований на сильні сторони клієнта; феміністична соціальна робота; зелена соціальна робота. Ключові концепції сучасної соціальної роботи: якість життя, ексклюзія та інклюзія, стигма й дискримінація, адаптивно-розвивальна соціалізація, резилієнс (стресостійкість), наснаження (імпаурмент).

Соціологічно орієнтовані теорії соціальної роботи. Системно-екологічна модель соціальної роботи. Види взаємовідносин в системі «особистість-навколишнє

середовище». Контекст розгляду проблем через сукупність особистої, сімейної і соціальної системи. Основні та додаткові концепції екологічного підходу. Фізичні й соціальні умови навколишнього середовища як джерела стресу, об'єкти перемін, інструменти допомоги. Основна мета і зміст роботи в рамках екологічного втручання. Застосування методу «життєвої моделі», візуальних засобів – екологічних мап (екомап), генеалогічного дерева (генограми). Можливості застосування соціально-радикального підходу, теорії стигматизації, теорії соціальних ролей у практиці соціальної роботи.

Психологічно орієнтовані теорії соціальної роботи. Основні положення гуманістичного підходу до клієнтів. Головні резерви соціальної допомоги з точки зору гуманістичного підходу. Клієнт-центрована модель (недирективна терапія) К. Роджерса як основа загальних принципів соціальної роботи та пріоритетних напрямів роботи з клієнтами. Принципи екзистенційної оцінки проблем клієнта. Специфіка використання психодинамічного та когнітивно-біхевіористського підходів у практиці соціальної роботи. Значимість основних положень психодинамічної моделі для соціальної роботи: механізми психологічного захисту, перенесення, контрперенесення, інтерпретація тощо. Мета біхевіористського втручання та етапи біхевіористської оцінки проблем. Біхевіористський А-В-С –аналіз проблеми клієнта. Суть когнітивної терапії А. Елліса («АВС – теорія емоцій»). Можливості та обмеження використання психологічно орієнтованих теорій у соціальній роботі.

Комплексно орієнтовані теорії соціальної роботи. Кризове втручання у соціальній роботі. Теоретична основа кризового втручання (поняття, етапи розвитку кризи, стратегії подолання тощо). Цілі, етапи кризового втручання, аналіз проблематики клієнтів, яка виходить за межі можливостей суто медикаментозного, психологічного чи психотерапевтичного втручання. Роль фахівців соціальної роботи в активізації внутрішніх та залученні зовнішніх ресурсів. Види кризового та екстреного втручання (екстрена допомога; короткочасна кризова допомога; кризове консультування). Техніки кризового консультування. Інтенсивний догляд як стратегія кризового втручання. Основні заходи, що становлять зміст соціальної послуги кризового та екстреного втручання згідно державного стандарту. Завдання і застороги у рамках кризового втручання.

Зосереджена на завданні модель соціальної роботи. Технічна спрямованість моделі, основні стадії проведення (вивчення проблем, узгодження мети і часових рамок, вирішення завдання). Періоди підготовки і оцінки кінцевих результатів. Перша стадія (вивчення проблем) та її роль у розумінні характеру і масштабу того, що турбує клієнта. Види діяльності в межах першої стадії – сканування проблем, подробиці проблем, пріоритети проблем. Друга стадія – узгодження мети і часових рамок. Стадія виконання завдання як сукупність елементів спільної роботи клієнта і спеціаліста по досягненню мети. Оцінка спільної діяльності на етапі завершення роботи. Можливості та обмеження зосередженої на завданні моделі.

Методи соціальної роботи

Ведення випадку як метод індивідуальної соціальної роботи. Класифікація проблем в індивідуальній соціальній роботі, критерії їх визначення. Структура процесу ведення випадку. Роль і місце соціального працівника в процесі ведення випадку. Загальні правила і установки соціального працівника в процесі ведення випадку.

Дослідження структури групи та її динаміки. Соціометрія як структурне бачення групи. Поняття групи, її склад, структура. Групова динаміка. Методика проведення дослідження. Шляхи передачі соціометричних даних: соціограма та соціоматриця. Поняття індивідуального та групового соціометричних індексів.

Основні методи роботи в групі. Формулювання проблеми як прийом роботи в групі. Рольова гра та ігри на розвиток навичок як метод взаємного навчання в групі.

Використання психодрами в груповій соціальній роботі. Застосування «мозкової атаки» на різних етапах роботи в групі. Візуалізація та малювання в роботі з групою. Розв'язання ситуативних задач і аналіз випадків. Організація та проведення тренінгів.

Планування та організація діяльності в громаді. Планування шляхом участі та його відмінності від традиційного планування. Інформаційна база планування в громаді. Методи збирання інформації у громаді. Дослідження шляхом участі. Етапи та методи планування шляхом участі. Операційний план та план громади.

Залучення та участь громади в соціальній роботі в громаді. Концепція участі та її рівні. Волонтерство та його значення для соціальної роботи в громаді. Методи та інструменти залучення в соціальній роботі в громаді. Комунікації та їх значення для соціальної роботи в громаді. Зміст та значення партнерства для роботи в громаді. Проблема лідерства в соціальній роботі в громаді. Труднощі в процесі залучення в роботі з громадою. Проблема залучення незахищених та маргіналізованих груп до роботи в громаді.

Модуль 3. Організаційно-управлінська та проєктна діяльність

Методи та організація соціальних досліджень

Науковий підхід та соціальне дослідження. Взаємозв'язок між соціальною теорією та соціальним дослідженням. Підходи до знань. Цілі соціальних наук. Роль методології у соціальному дослідженні. Процес дослідження. Сфери використання прикладних досліджень в соціальній роботі.

Якісні методи в соціальному дослідженні. Поняття польового дослідження. Метод спостереження та його різновиди. Включене спостереження та його основні етапи (вибір теми дослідження, вибір місця та одержання доступу до об'єкта дослідження, встановлення відносин з учасниками групи, за якою ведеться спостереження, пошук інформативного та надійного джерела інформації, завершення спостереження). Реєстрація та аналіз даних спостереження.

Метод анкетування у соціальному дослідженні. Структура анкети. Зміст запитань анкети та їх послідовність. Типи та форми запитань, що використовуються в анкеті. Запитання про факти соціальної реальності та про суб'єктивний досвід респондента. Помилки при конструюванні анкети соціального дослідження.

Поняття математико-статистичних методів обробки інформації. Специфіка застосування математичної статистики для вирішення дослідницьких завдань. Основні напрямки розвитку і застосування методів математичної статистики в гуманітарній сфері. Типи інформації, з якими працює дослідник. Поняття вимірювання. Застосування шкал як метод вимірювання соціальних характеристик. Типи, види шкал, особливості їхнього застосування.

Перевірка статистичних гіпотез. Поняття статистичної гіпотези. Етапи перевірки статистичної гіпотези. Вибір критерію для перевірки статистичних гіпотез. Приклади застосування критеріїв перевірки статистичних гіпотез. Критерій Ст'юдента, критерій χ^2 , критерій Фішера. Обчислення критеріїв перевірки статистичних гіпотез у SPSS.

Соціальне проєктування

Поняття соціального проєкту. Поняття соціального проєктування. Типологія соціальних проєктів. Життєвий цикл проєкту. Основні етапи розробки соціального проєкту.

Обґрунтування соціального проєкту. Визначення та обґрунтування соціальних потреб, на задоволення яких спрямований соціальний проєкт. Визначення та опис території реалізації проєкту. Визначення та опис цільової групи соціального проєкту. Обґрунтування актуальності соціального проєкту.

Ключові розділи соціального проєкту. Визначення мети та завдань соціального проєкту. Очікувані результати соціального проєкту. Визначення та опис діяльності соціального проєкту. Визначення якісних та кількісних індикаторів соціального проєкту. Визначення основних результатів проєкту, опис його короткотермінового та довготермінового впливу на цільову групу.

Менеджмент соціального проєкту. Складання плану реалізації соціального проєкту. Залучення цільової групи до розробки та реалізації соціального проєкту. Залученні людських ресурсів до реалізації соціального проєкту. Залучення зовнішніх експертів до реалізації соціального проєкту. Залучення волонтерів до реалізації соціального проєкту.

Бюджет соціального проєкту. Поняття бюджету соціального проєкту. Основні вимоги до бюджету соціального проєкту. Основні складові частини бюджету соціального проєкту. Співфінансування у соціальному проєкті (у грошовому та натуральному вигляді).

Менеджмент соціальної роботи

Сутнісні характеристики менеджменту. Підходи менеджменту соціальної роботи: 1. Підхід з позиції виділення різних наукових шкіл: школа наукового управління, школа адміністративного або класичного управління; школа людських відносин і поведінкових наук; нова школа науки управління. 2. Процесуальний підхід, який розглядає як процес, що містить у собі безперервну серію взаємозв'язаних загальних управлінських функцій. 3. Системний підхід, завдяки якому будь-яка організація розглядається у сукупності взаємозв'язаних елементів, таких як люди, структура, задачі і технології. 4. Ситуаційний підхід, який передбачає аналіз великої кількості внутрішніх і зовнішніх функцій, на підставі яких визначається придатність застосування певних методів відповідно до конкретної ситуації. Менеджмент кризових ситуацій.

Управлінська праця менеджерів соціальної роботи. «Класичні» менеджери; менеджери-співвласники, менеджери-бізнесмени (підприємці). Визначення терміну «менеджер». Лінійні та функціональні менеджери. Вищий (інституціональний) рівень. Функції-процеси і функції-завдання. За Г. Мінцбергом («Природа управлінської праці» (1973) управлінські ролі: номінальний глава лідер, зв'язковий, аналітик, глашатай, представник, підприємець, охоронець порядку, розподільник ресурсів, посередник. Вимоги до професійної компетенції менеджерів соціальної роботи.

Методи менеджменту соціальної роботи. Загальнонаукова методологія. Системний підхід. Комплексний підхід. Моделювання. Експериментування. Конкретні методи менеджменту соціальної роботи: методи управління функціональними підсистемами установи соціальної роботи; методи виконання функцій управління соціальною роботою; методи прийняття управлінських рішень в сфері соціальної роботи.

Соціальна політика як стратегія менеджменту соціальної роботи. Принципи, функції соціальної політики. Об'єкти соціальної політики. Основні параметри соціальної держави: розвинута система страхових відрахувань та високий рівень податків, що формують бюджет та відрахування на соціальну сферу; розвинута система послуг та соціальних служб; розвинута правова система, чіткий розподіл влади. Моделі соціальної політики: патерналістська, шведська, «держава загального добробуту», «соціального ринкового господарства», ринкова. Принципи управління: принцип об'єктивності (науковості); принцип конкретності; співвідношення між централізмом та демократизмом; сполучення галузевого та регіонального управління.

Кадровий потенціал менеджменту соціальної роботи. Людський фактор. Кадровий потенціал. Трудові ресурси. Формування кадрової складової. Професіоналізм керівника. Сутнісні характеристики управлінського персоналу для вітчизняних закладів: керівники підприємств, закладів; керівники структурних підрозділів; спеціалісти інженерно-технічного забезпечення; посади службовців. Кадрова політика соціального

закладу. Етапи формування кадрової політики: формування загальних принципів та цілей роботи з кадрами менеджерів соціальної роботи; розбудова системи процедур та заходів – кадрових технологій; моніторинг персоналу – розробка конкретних програм і заходів з питань розвитку та використання знань, умінь та навичок. Складові кадрової політики: політика зайнятості; політика навчання; політика оплати та винагороди; політика виробничих відносин; політика благополуччя.

Перелік питань

1. Зміст та мета соціальної політики.
2. Організаційно-правова структура соціальної політики.
3. Роль і місце держави в реалізації соціальної політики.
4. Ринок праці як наукова категорія.
5. Зайнятість населення, види зайнятості.
6. Безробіття, його види та форми.
7. Бідність як соціально-економічне явище.
8. Інструменти соціальної політики та їх вплив на сучасні соціальні проблеми.
9. Система державних соціальних стандартів.
10. Демографічні чинники соціальної політики на сучасному етапі.
11. Міграція населення як наслідок демографічних, соціально-економічних і політичних процесів.
12. Сучасний стан і проблеми пенсійної системи України.
13. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб.
14. Соціальна політика щодо осіб з інвалідністю.
15. Державна політика соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України.
16. Поняття джерел права, їх ознаки та класифікація.
17. Закони та підзаконні нормативні акти як джерела правового регулювання соціальної роботи.
18. Єдність і диференціація правового регламентування соціальної роботи.
19. Загальні та спеціальні критерії діяльності надавачів соціальних послуг.
20. Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг: розділи та особливості формування згідно Закону України «Про соціальні послуги» (2019 р.).
21. Регулювання діяльності надавачів соціальних послуг.
22. Основні засади, цілі і принципи надання соціальних послуг згідно Закону України «Про соціальні послуги» (2019 р.).
23. Суб'єкти системи надання соціальних послуг, їх повноваження.
24. Кваліфікаційні вимоги до працівників, що здійснюють соціальну роботу. Порівняльна характеристика їх повноважень.
25. Регламентування прав і обов'язків отримувачів соціальних послуг та їх надавачів у процесі надання соціальних послуг (ЗУ «Про соціальні послуги»).
26. Поняття «складні життєві обставини» та чинники, що їх зумовлюють (ЗУ «Про соціальні послуги»).
27. Виявлення, реєстрація та перевірка СЖО, її процесуальне оформлення і прийняття рішень (ЗУ «Про соціальні послуги»).
28. Документування результатів оцінки СЖО.
29. Складання індивідуального плану надання соціальних послуг, укладання договору.
30. Призначення державних стандартів надання соціальних послуг.
31. Мета екологічного втручання. Основні та додаткові концепції підходу.
32. Застосування методу «життєвої моделі»; візуальних засобів – екологічних мап (екомап), генеалогічного дерева (генограми).

33. Головні ідеї та підходи соціально-радикальної моделі.
34. Використання у соціальній роботі теорії ролей.
35. Стигматизація: тлумачення, процес формування та наслідки.
36. Дестигматизація: програми, соціальні й особистісні технології.
37. Можливості та обмеження використання психологічно орієнтованих теорій у соціальній роботі.
38. Теоретична основа, види кризового та екстреного втручання.
39. Етапи діяльності відповідно до зосередженої на завданні моделі соціальної роботи.
40. Ключові концепції сучасної соціальної роботи: ексклюзія та інклюзія, резилієнс (стресостійкість), наснаження (імпауермент).
41. Класифікація проблем в індивідуальній соціальній роботі, критерії їх визначення.
42. Структура процесу ведення випадку.
43. Формулювання проблеми як прийом роботи в групі.
44. Використання психодрами в груповій соціальній роботі.
45. Розв'язання ситуативних задач і аналіз випадків у роботі з групою.
46. Соціометрія як структурне бачення групи.
47. Планування шляхом участі та його відмінності від традиційного планування у громаді.
48. Стратегічний та операційні плани громади.
49. Концепція участі та її рівні у соціальній роботі в громаді.
50. Методи та інструменти залучення в соціальній роботі в громаді.
51. Процес дослідження та його основні етапи.
52. Кількісні та якісні методи дослідження.
53. Поняття польового дослідження.
54. Метод спостереження та його різновиди.
55. Структура анкети.
56. Зміст запитань анкети та їх послідовність.
57. Типи інформації, з якими працює дослідник.
58. Застосування шкал як метод вимірювання соціальних характеристик.
59. Одномірний, двомірний та багатомірний аналіз емпіричних даних.
60. Поняття статистичної гіпотези та її перевірка.
61. Поняття соціального проєктування.
62. Типологія соціальних проєктів.
63. Життєвий цикл проєкту.
64. Визначення та обґрунтування соціальних потреб, на задоволення яких спрямований соціальний проєкт.
65. Визначення та опис території реалізації проєкту.
66. Визначення та опис цільової групи соціального проєкту.
67. Обґрунтування актуальності соціального проєкту.
68. Визначення мети та завдань соціального проєкту.
69. Очікувані результати соціального проєкту.
70. Визначення та опис діяльності соціального проєкту.
71. Визначення якісних та кількісних індикаторів соціального проєкту.
72. Визначення основних результатів проєкту, опис його короткотермінового та довготермінового впливу на цільову групу.
73. Складання плану реалізації соціального проєкту.
74. Залучення людських ресурсів до реалізації соціального проєкту.
75. Основні вимоги до бюджету соціального проєкту.
76. Охарактеризуйте основні наукові школи менеджменту.
77. Розкрийте сучасні підходи до менеджменту: процесний, системний, ситуаційний.
78. Дайте загальну характеристику менеджменту кризових ситуацій.
79. Дайте визначення менеджменту у вузькому та широкому розумінні.

80. Дайте визначення поняттю «менеджер» та охарактеризуйте рівні менеджменту.
81. Розкрийте ролі менеджера в організації за Г. Мінцбергом.
82. Розкрийте суть загальнонаукових методів менеджменту соціальної роботи.
83. Розкрийте суть конкретних (специфічних) методів менеджменту соціальної роботи.
84. Моделювання в діяльності служб соціальної роботи.
85. Охарактеризуйте менеджмент соціальної роботи як механізм реалізації соціальної політики.
86. Опишіть моделі соціальної політики.
87. Дайте характеристику принципам менеджменту соціальної роботи.
88. Поняття кадрового потенціалу в менеджменту соціальної роботи.
89. Поняття кадрової політики та етапи її формування.
90. Сучасні методи оцінювання кадрового потенціалу в менеджменті соціальної роботи.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Екзаменаційні білети містять питання, зміст яких відповідає переліку, представленому у розділі 3. Кількість білетів: 30 варіантів. Кожен білет включає 3 питання, на які потрібно дати розгорнуту відповідь. Усі білети мають однакову складність і комплексний характер, враховуючи розподіл навчального матеріалу за модулями (розділ 3).

Результати фахового вступного випробування оцінюються за 200-бальною шкалою. Максимальна кількість балів за перше питання – 30 балів; друге і третє питання – максимум 35 балів за кожне.

Загальні критерії оцінювання екзаменаційної роботи наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
Правильні та повні відповіді на кожне з екзаменаційних питань. Твердження чітко аргументовані, свідчать про глибоке розуміння їх суті та змісту, здатність до аналізу й інтерпретації засвоєного матеріалу. Володіння професійною лексикою, навичками логічного й послідовного викладу інформації.	180-200
Правильні та повні відповіді не менше ніж на 2 екзаменаційні питання або правильні, але недостатньо повні, відповіді на всі 3 питання. Твердження аргументовані, свідчать про достатнє розуміння їх суті та змісту. Часткова термінологічна некоректність.	150-179
Правильна та повна відповідь не менше ніж на одне екзаменаційне питання. Задовільний (частковий, фрагментарний, репродуктивний) рівень засвоєння програмного матеріалу та його осмислення. Термінологічна неграмотність.	120-149
Неправильні або поверхневі відповіді, неусвідомленість і нерозуміння питань. Вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом. Відсутнє володіння професійною лексикою.	100-119

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Модуль 1. Політико-правове забезпечення соціальної роботи

Соціальна політика

1. Актуальні проблеми соціальної політики України: Навч. посібн. / А.О. Ярошенко, Н.Б. Отрешко, С.В. Толстоухова, Л.А. Литва, І.М. Чернін, С.В. Пасічніченко, Ткач, Ю.С. Фіголь. За ред. А.О. Ярошенко. К., НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. 222 с.
2. Євдокимова І.А. Соціальна політика : навчальний посібник. Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015. 184 с.
3. Історія та теорія соціальної політики України: Навч. посібн. За ред. А.О. Ярошенко. К., НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 289 с.
4. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: монографія / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України. К., 2015. 244 с.
5. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. 352 с.
6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України №1105-XIV від 01.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
7. Про зайнятість населення: Закон України № 5067-VI від 24.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
8. Соціальна політика : навч. посібник / за заг. ред. Пічи В.М., Турчин Я.Б. Львів: Новий світ, 2018. 318 с.
9. Соціальний захист населення в сучасній Україні: проблеми та шляхи їх вирішення: монографія / Андрющенко А.І. та ін. Маріуполь: ПДТУ, 2017. 246 с.
10. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник. Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. 218 с.

Правове регулювання соціальної роботи

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Редакція від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про соціальні послуги: Закон України від № 2671-VIII від 17.01.2019. Редакція від 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
3. Про затвердження критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг: постанова Кабінету міністрів України від 3 березня 2020 р. № 185. Редакція від 18.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-2020-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг: наказ Міністерства соціальної політики України від 23.06.2020 № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20/conv#Text>
5. Про організацію надання соціальних послуг: постанова Кабінету міністрів України від 1 червня 2020 р. № 587. Редакція від 02.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>
6. Про затвердження форм обліку соціальної роботи з сім'ями/особами, які перебувають у складних життєвих обставинах: наказ Міністерства соціальної політики від 13.07.2018 № 1005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-18#Text>
7. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування: наказ Міністерства соціальної політики від 02.07.2015 № 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15/conv>
8. Про затвердження Типового договору про надання соціальних послуг: наказ Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-21#Text>

9. Деякі питання діяльності центрів надання соціальних послуг: постанова Кабінету міністрів України від 3 березня 2020 р. № 177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/177-2020-%D0%BF#Text>
10. Про затвердження професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи»: наказ Мінекономіки від 20.06.2020 р. № 1179. URL: <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/fahivec-iz-socialnoi-roboti>
11. Теорія держави та права: мультимедійний навчальний посібник. Тема 7. Правотворчість та форми (джерела) права. URL: <https://arm.naiiau.kiev.ua/books/tdp-new/info/lecture/lec7/tema7.html>

Модуль 2. Теорія і методологія соціальної роботи

Теорія соціальної роботи

1. Теорії і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. Т. В. Семигіної, І.І. Миговича. К.:Академвидав, 2005. 328 с. (Альма-матер).
2. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): навчальний посібник. К., 2007. 341 с. URL: <http://ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Lukashevitch-Semiga-Soz-Pobota-2007.pdf>
3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с. https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Semigina/publication/342003632_Sucasna_socialna_robota/links/5eddf6ae299b1d20bd86768/Sucasna-socialna-robota.pdf
4. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с. <https://www.academia.edu/98>
5. Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: постанова КМУ від 22 серпня 2018 р. № 654 Редакція від 14.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2018-%D0%BF#Text>
6. Про реалізацію експериментального проекту щодо запровадження інституту помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя: постанова КМУ від 19 червня 2023 р. № 652. Редакція від 14.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/652-2023-%D0%BF>
7. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги кризового та екстреного втручання: наказ міністерства соціальної політики України від 01.07.2016 № 716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16#Text>
8. Соціальна робота як вид наукового знання /Технології соціальної роботи. URL: https://pidru4niki.com/73016/sotsiologiya/sotsialna_robota_naukovogo_znannya#62

Методи соціальної роботи

1. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Академія праці та соціальних відносин. К.: Центр навч. літератури, 2005. 172 с.
2. Вадзюк О. Соціальна робота з клієнтами. Соціальна робота в Україні: теорія і практика. К.: УДЦССМ, 2002.
3. Економічний розвиток громади. Навчальний посібник / За заг. ред. Жиленко Р.В., Ільченко Н.В. Ужгород: ПП Данило С.І., 2007. 198 с.
4. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник. К.: Каравела, 2009. 368 с.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

6. Слозанська, Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук.ред.д-ра пед. наук, проф. В.А.Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с.
7. Соціальна робота. В 3-х ч. / За ред. Семигіної Т., Григи І. К.: Києво-Могилянська академія, 2004. Ч.3. Робота з конкретними групами клієнтів.
8. Соціальна робота у громадах: методичні рекомендації до самостійної роботи / уклад. Т. В. Петренко. К.: НАУ, 2013. 52 с.
9. Соціальна робота: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / За ред. Н.Г. Ничкало. Тернопіль: ВАТ ТВПК «Збруч», 2010. 330 с.
10. Технології соціальної роботи за місцем проживання: навч. посібник / Укл. Іващенко К., Коцур І. 2-ге вид., оновл. Умань: ФОП Жовтий О., 2016. 114 с.
11. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: Теорія і практика: Навч. посіб. 2- ге вид., перероб. і доп. Рекомендовано МОН. К., 2008. 574 с.

Модуль 3. Організаційно-управлінська та проєктна діяльність

Методи та організація соціальних досліджень

1. Білушак Г. І., Когут І. В. Математико-статистичні методи в соціології: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Львів: Сорока Т. Б., 2016. 111 с.
2. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження. Київ: Дух і Літера, 2015. 380 с.
3. Василенко О.А., Сенча І.А. Математико-статистичні методи аналізу у прикладних дослідженнях: навч. пос. Одеса: ОНАЗ ім.О.Попова, 2011. 166 с.
4. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень: Навчально-методичний посібник. Друге вид. доп. і перероб. Рівне: РДГУ: Інститут соціальних досліджень, 2008. 231с.
5. Кушнарєнко Н. М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: Підручн. К.: Вікар, 2003. 328 с.
6. Мазурик О.В., Єрескова Т. В., Никифорова Н.О. Методологія та методи соціологічних досліджень: практикум. Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. 232 с.
7. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2006. 232 с.
8. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 342 с.
9. Повідайчик О., Повідайчик М. Математичні методи в соціології. Навчально-методичні матеріали. Ужгород: УжНУ, 2010. 44 с.
10. Повідайчик О., Жилєнко Р. Методи досліджень у соціальній роботі. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2018.162 с.
11. Якісні дослідження в соціологічних практиках: навчальний посібник / За ред. Н. Костенко, Л. Скокової. Київ: Інститут соціології НАНУ, 2009. 400 с.

Соціальне проєктування

1. Безпалько О.В. Соціальне проєктування: Навч. посіб. Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки . К., 2010. 127 с.
2. Богоявленська Ю.В. Проектний аналіз: навч. посіб. К., 2004. 336 с.
3. Кобиляцький Л.С. Управління проєктами: навч. посіб. К.: МАУП, 2002. 200 с.
4. Ноздріна Л.В., Ящук В.І., Полотай О.І. Управління проєктами: підручник / За заг. ред. Л.В.Ноздріної. К.: Центр учбової літератури, 2010. 432 с.
5. Посібник з проведення конкурсів проєктів ОГС за державного фінансування (український та міжнародний досвід). К., Ваїте, 2017. 198 с.
6. Тянь Р.Б., Холод Б.І., Ткаченко В.А. Управління проєктами: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 224 с.

7. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / За ред. А.Й.Капської. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
8. Шендеровський К. Моніторинг в соціальній роботі. К.: Главник, 2006. 144 с.
9. Соціальне планування у місцевих громадах: теорія і практика : метод. реком. / за заг. ред. О.В.Безпалько. К.: Видавничий дім «Калита», 2008. 134 с.
10. Управління проектами: навчальний посібник / Уклад. Л.Є.Довгань, Г.А.Мохонько, І.П.Малик. .: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.
11. Фандрайзинг: навч. посіб. К.: Центральноукраїнський регіональний навчальний центр. Партнерство громад фундація «Україна-США» (USAID), 2003. 95 с.

Менеджмент соціальної роботи

1. Колбіна Л. А. Менеджмент соціальної роботи: навч. посіб. Одеса: Букаєв В.В., 2017. 406 с.
2. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Менеджмент соціальної роботи: теорія і практика: навч.посіб. К.: Каравелла, 2007. 236с.
3. Лукашевич М.П., Лукашевич О.М., Шандор Ф.Ф. Кар'єра соціального працівника: менеджмент та самоменеджмент. Підручник. Ужгород, ПП Данило С.І., 2020. 352 с.
4. Менеджмент соціальної роботи: методичні вказівки до проведення семінарських занять для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» / укл. Л.Ф.Лескова. Чернігів: ЧНТУ, 2017. 87 с.
5. Менеджмент соціальної роботи: методичні вказівки до проведення семінарських занять для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» / укл. Н.Варга. Ужгород, 2021. 70 с.
6. Песоцька О.П., Дєдов Є.Г. Менеджмент соціальної роботи: навч. посіб. для студ. спец. «Соціальна робота», «Соціальна педагогіка». Луганськ: Альма-матер, 2012. 110с.
7. Самоменеджмент: Навчальний посібник / Укл. Лайко О.О. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. 270 с.
8. Тернавська Т.А., Раєвська Я.М., Мельник Ж.В. Менеджмент соціальної роботи: навчально-методичний посібник для студентів галузі знань 23 Соціальна робота. Кам'янець-Подільський: Панькова А.С., 2020. 262 с.
9. Тимошко Г.М. Менеджмент соціальної роботи: навчальний посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. 308 с.